

MICHELLE MARLY

MADEMOISELLE

COCO

ȘI PARFUMUL IUBIRII

DAMEN TANGO

NEMIRA

MICHELLE MARLY

MADEMOISELLE

COCO

ȘI PARFUMUL IUBIRII

Traducere din limba germană de
CORA RADULIAN

NEMIRA

Prepress copertă: Alexandru CSUKOR

Redactor: Roxana POPESCU

Tehnoredactor: Magda BITAY

Lector: Rodica CREȚU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MARLY, MICHELLE

Mademoiselle Coco și parfumul iubirii /

Michelle Marly; trad. din lb. germană Cora Radulian; –

București: Nemira Publishing House, 2021

ISBN 978-606-43-1219-8

I. Radulian, Cora (trad.)

821.112.2

Michelle Marly

MADEMOISELLE COCO UND DER DUFT DER LIEBE, ROMAN

Copyright © Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2018

Published with Aufbau Taschenbuch

"Aufbau Taschenbuch" is a trademark of Aufbau Verlag GmbH & Co. KG

© Nemira, 2021

Tiparul executat de TIPOGRAFIA EVEREST

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-1219-8

*Scrisă în amintirea
minunatei mele mame,
care mi-a deschis ochii spre lumea modei.*

„O femeie care nu se parfumează nu are niciun viitor.“

COCO CHANEL

PROLOG

1897

Unu, doi, trei, patru, cinci... Unu, doi, trei, patru, cinci... Din gură nu-i ieșea niciun sunet, doar buzele i se mișcau. Număra, în tăcere, pietrele de mozaic de la picioarele ei. Erau pietre de râu vechi de aproape o mie de ani, șlefuite și așezate pe pământ astfel încât să alcătuiască diverse forme geometrice sau imagini mistice.

Într-un loc erau cinci stele, într-altul, cinci flori, undeva, chiar un pentagon. Aranjamentul nu era întâmplător. Învățase că, pentru membrii Ordinului cistercian, cinci era o cifră simbolică: reprezenta întruparea pură și plenară a lucrurilor; numărul petalelor trandafirului e mereu un multiplu de cinci, florile de măr și de păr au și ele tot câte cinci petale. Omul are cinci simțuri și cele cinci răni ale lui Isus erau pomenite la fiecare slujbă. Călugărițele însă nu o învățaseră că cinci este și cifra iubirii și a lui Venus, suma indivizibilă a cifrei masculine trei și a celei feminine doi. Descoperise acest lucru deosebit de interesant pentru o fată de cincisprezece ani dintr-o carte pe care o citea în secret la mansardă.

Biblioteca mănăstirii adăpostea cele mai uimitoare comori: mai puțin scandaloase, dar categoric nepotrivite pentru ochii unei școlărițe,

predicile medievale ale lui Bernard de Clairvaux le reaminteau călugărițelor semnificația parfumurilor folosite în timpul rugăciunilor sau al abluțiunilor. Întemeietorul Ordinului cistercian le recomanda fraților săi întru credință ca, în scop spiritual, să-și imagineze sâni parfumați ai Fecioarei Maria, preaslăviți în Cântarea Cântărilor. Tămâia și iasomia, lavanda și trandafirii de pe altar stimulau cufundarea în contemplare cu ajutorul simțului mirosului.

Pentru copiii orfani, cum era singuratica fată, aromele extrase din plantele care creșteau în grădina mănăstirii rămâneau încă un vis îndepărtat, la fel ca ideea de a se arunca la pieptul plin al unei mame iubitoare. Orfanii erau fricționați cu regularitate cu săpun ieftin, ca să nu mai fie murdari după munca la câmp sau la bucătărie și ca să miroasă a curat, nu a sudoare și a epuizare – de *parfumuri* nici nu putea fi vorba. Cearșafurile grosolane și albe, pe care trebuiau să le spele tot copiii sau, dacă era cazul, să le peticească și să le stivuiască în ordine în spălătorie, erau tratate cu mai multă grijă decât pielea orfanilor.

Unu, doi, trei, patru, cinci...

Își petrecea timpul numărând în timp ce aștepta la rând cu celelalte fete să se spovedească. După ce stăteau drepti într-o nesfârșită monotonie, ca soldații în curtea cazărmei, intrau una după alta în confesional. Accepta faptul că li se cerea să adopte această statură dreaptă și tăcută – în care niciun copil nu putea rămâne prea multă vreme –, pentru ca micuții să mărturisească în final câte ceva. De regulă, de la spovedania anterioară niciuna dintre ele nu păcătuise. Aici sus, pe stâncile măturate de vânt, pe care fusese ridicată în secolul al XII-lea mănăstirea Aubazine, nu aveai ocazia să păcătuiești.

De vreo doi ani trăia în această lume izolată din mijlocul Franței, suficient de îndepărtată de drumul principal spre Paris ca să nu-i treacă prin minte să fugă de acolo. Peste șapte sute de zile trecuseră de la moartea mamei ei și de când tatăl ei o urcase într-o căruță trasă de cai și o predase călugărițelor cisterciene. Pur și simplu. De parcă

ar fi fost o povară. După aceea tatăl dispăruse pentru totdeauna, iar pentru sufletul fragil al micuței se deschisese iadul. Începuse să tânjească deja cu disperare după clipa când va fi suficient de mare ca să părăsească mănăstirea și să poată începe o viață independentă. Poate că, de fapt, cheia eliberării era cusutul. O fată care știa să coasă și era o ființă puternică ajungea cumva până la Paris și acolo, la o mare casă de modă. Auzise vorbindu-se despre asta, dar, în realitate, nu știa ce înseamnă.

Suna însă promițător. *Casa de modă* era o expresie care-i aducea aminte de ceva. De stofe frumoase, poate și de foșnetul mătăsii, de drapaje parfumate și de dantelă fină. Nu că mama ei ar fi fost vreodată o doamnă. Fusesse spălătoreasă, iar tatăl ei, negustor ambulant. Nu vânduse vreodată lucruri atât de minunate și totuși orice gând la lucruri frumoase îi amintea de *maman*¹. Îi lipsea atât de mult, încât uneori o amețea dorul după siguranța pe care o simțise mereu când era lângă ea!

Totuși aici era pe cont propriu, îndura greutăți și făcea instrucție, suporta pedepse și, din când în când, obținea binecuvântarea bisericii. Ajunsese să nu-și mai dorească decât un strop de afecțiune. Să fi fost acesta un păcat pe care ar fi trebuit să-l mărturisească? O împovăra uneori acest secret atât de mult încât să vrea să-și descarce sufletul? Poate că da, medita ea în tăcere. Sau poate că nu. Nu-i va mărturisi duhovnicului ei că în viață nu-și dorește decât iubire. Astăzi nu-i va spune. Și poate că nici altă dată.

Număra tăcută pietrele de mozaic care pavau drumul spre catedrala din Aubazine: *Unu, doi, trei, patru, cinci...*

¹ „Mama“, în lb. franceză, în original (n. red.).

PRIMA PARTE

1919-1920

CAPITOLUL 1

Farurile galbene străpungeau ceața ca o pânză albă, care se ridica de pe Sena și învăluia frasinii, aninii și fagii de pe drumul aflat de-a lungul malului râului. *Ca un giulgiu*, îi trecu prin minte lui Étienne Balsan.

În fața ochilor minții lui apăru imaginea unui mort în poziția culcat: membre zdrobite, piele arsă, acoperită de o bucată de pânză. La picioarele decedatului era întinsă o creangă de cimișir, pe piept, un crucifix. Lângă cap era un bol cu apă sfințită, care atenua mirosul de moarte. Lumina lumânării arunca umbre fantomatice pe cadavrul aranjat de călugărițe, astfel încât să nu deranjeze prea tare privirea.

În mod involuntar, Étienne încerca să-și imagineze cum trebuie să fi fost mutilat frumosul chip al prietenului său. Îl cunoștea aproape la fel de bine ca pe al său.

Probabil nu mai rămăsese prea mult din trăsăturile regulate, din buzele arcuite elegant și nasul drept, își răspunse singur întrebării. Când un automobil intra în plină viteză pe o pantă, lovindu-se de un zid de piatră și luând foc, nu mai rămâneau multe oase la locul lor. Era, desigur, nevoie de măiestrie ca să reconstitui imaginea nefericitului care murise în accidentul de mașină.

Simți o picătură coborându-i pe obraz. Ploua în mașină? Vru să pornească ștergătoarele de parbriz, căutându-le atât de agitat, încât

automobilul devie puternic în lateral. Când călcă frâna speriat, geamul lateral fu stropit de noroi. În fine, cauciucul ștergătoarelor scrâșni pe parbriz. Nu ploua. Pe obraji îi curgeau lacrimi; un val de oboseală și de tristețe se abătea asupra lui, amenințând să-l facă să clacheze. Dacă nu voia să ajungă la fel ca prietenul lui, trebuia să se concentreze asupra drumului.

Mașina stătea perpendicular pe șosea. Étienne se strădui să-și recapete ritmul normal al respirației, opri ștergătoarele și cuprinse volanul cu ambele mâini. Motorul porni urlând când apăsă pedala de accelerație, roțile începură să se învârtă. După o zdruncinătură, automobilul reintră pe traiectorie. Simți cum i se potolesc bătăile inimii. Din fericire, nu venea nimeni pe contrasens atât de târziu după miezul nopții.

Se strădui să-și mențină privirea fixată asupra șoselei. Spera să nu-i taie calea vreun animal nocturn. Nu avea chef să calce vreoa vulpe; vânătoarea de vulpi cu pușca de asalt Ross i se părea mai potrivită pentru el. La fel gândea și prietenul lui; dragostea pentru cai îi apropiase. Arthur Capel, veșnic tânăr, care nu reușise niciodată să scape de porecla lui copilărească *Boy*, „Băiatul“, era un jucător de polo călare fantastic. Boy fusese un bonvivant intelectual și șarmant, gentleman până în măduva oaselor, diplomat britanic, promovat în război căpitan și un tip pe care oricine se bucura să-l numească prietenul său. Étienne se putea considera norocos că fusese unul dintre cei mai vechi și mai buni prieteni ai lui...

O altă lacrimă îi curse lui Étienne pe obrazul ars de soare. Totuși nu luă mâna de pe volan ca să o șteargă. Nu mai voia ca propriile gânduri să-i abată atenția dacă dorea să ajungă nevătămat în Saint-Cucufa. Această călătorie era ultimul serviciu pe care-l mai putea face decedatului. Trebuia să-i ducă lui Coco îngrozitoarea veste înainte să o citească de dimineață în ziare sau să o afle prin telefon de la bârfitoarea cartierului. Nu era deloc o sarcină plăcută, dar o făcea din inimă.

Coco fusese marea iubire a lui Boy. Nu încăpea nicio îndoială pentru nimeni, nici măcar pentru Étienne. El le făcuse cunoștință. În vara aceea, la reședința lui. Boy venise la Royallieu pentru cai – și o întâlnise pe Coco. Ea era, de fapt, prietena lui Étienne. Ei bine, la drept vorbind, pe atunci nu mai era nici măcar asta. Era o fată care intra în orașul plin de soldați Moulin, unde localurile dansante ieftine răsunau de cântece echivoce, și peste zi peticea pantalonii ofițerilor cu care se distra noaptea. Delicată, băiețoasă, frumoasă, plină de viață, fragilă și totuși incredibil de curajoasă și de energică. Total opusă genului *grande dame* spre care tindeau atât de multe tinere femei din Belle Époque.

Étienne se amuzase cu ea și o luase la el când apăruse pe neașteptate la ușa lui, dar nu era un motiv ca el să-și schimbe stilul de viață. La început, nici măcar nu voia să o aibă în preajma lui, dar ea era încăpățânată și oricum așa rămăsese. Un an, doi ani... Nici măcar nu-și mai amintea cât de mult trăiseră împreună, fără ca el să o considere partenera lui. De fapt, tocmai Boy îi deschisese ochii în privința frumuseții și a forței lui Coco. Era însă prea târziu. Își transferase metresa, care nici măcar nu fusese în permanență iubita lui adevărată, așa cum se proceda în perioada de dinaintea Primul Război Mondial, în cercurile în care se învârtea el. Dar îi rămăsese prieten. Și avea să rămână așa și dincolo de ultima răsufare a lui Boy. Și-o jură.

Trebuia să înceteze să-și mai facă griji.

De ore în șir, Gabrielle se foia în pat. Din când în când cădea într-un somn aparent adânc, din care se trezea repede, confuză și încă prinsă într-un vis pe care nu și-l putea aminti. Apoi pipăia cealaltă parte a patului în căutarea trupului bine cunoscut, care-i oferea atâta dragoste. Dar perna era goală, culcușul neatins – iar Gabrielle se trezea din nou.

Bineînțeles. Boy nu era aici. Pornise ieri – sau poate să fi fost alaltăieri? – spre Cannes, ca să închirieze o casă în care voiau să

petreacă împreună sărbătorile. Era un fel de cadou de Crăciun. Ei îi plăcea pe Riviera și pentru Gabrielle însemna infinit de mult ca el să petreacă Crăciunul cu ea, nu cu soția și cu micuța lui fiică. Boy vorbise deja despre divorț. De îndată ce ar fi găsit o vilă potrivită, avea să vină și ea după el. Dar el nu sunase încă, nici măcar o scurtă telegramă nu trimisese ca să o înștiințeze pe această cale că ajunsese cu bine în sudul Franței.

Să se fi răzgândit, oare?

De la nunta lui, care avusese loc în urmă cu un an și jumătate, pe Gabrielle o rodea îndoiala. La început fusese uluită că îi preferase ca soție o femeie care întruchipa tot ce nu era Gabrielle: o blondină înaltă, palidă și blazată, înstărită, o membră a nobilimii britanice, care i-ar fi putut înlesni lui Boy ascensiunea în înalta societate britanică. El ajunsese însă aici și fără această legătură. Fiu al unui broker de nave burghez din Brighton, ajunsese să fie consilierul președintelui francez Clemenceau și să participe la Conferința de Pace de la Versailles. La ce i-ar mai fi trebuit o soție din nobilime?

Și apoi, de zece ani el trăia cu Gabrielle. Ea mizase foarte clar pe faptul că la un moment dat se vor căsători. Oare ea nu era o partidă bună? Ei bine, Coco aruncase un vâl întunecat, de nepătruns, asupra originilor ei umile. Se străduise să devină cât de cât celebră. Sub numele de Coco Chanel era o creatoare de modă de mare succes, chiar o femeie bogată.

La început, confecționase pălării bazându-se pe un credit de la vechiul ei prieten Étienne Balsan, iar creațiile ei simple, dar elegante, atrăseseră rapid atenția parizienelor. Pălăriile fără pene și alte elemente le plăceau doamnelor, după o îndelungată perioadă în care fuseseră ornate abundant. Bluzele în stil marinăresc, care cădeau lejer pe trup și pe care le crease la Deauville, făcuseră furori. Gabrielle repudiasse corsetul și pantalonașii-lenjerie pentru femei. Apoi veniseră anii de foamete din timpul Primului Război Mondial și – foarte pragmatic – ea îndrăznise să creeze rochii simple și funcționale

din jersey de mătase ieftin și pijamale, cu care femeile se puteau adăposti confortabil și șic în pivniță, în fața atacurilor germane. Femeile care aparțineau nobilimii îi smulgeau de-a dreptul din mâini hainele pe care le crea. Aproape orice femeie de rang, ba chiar întreaga mare nobilime, venea la Gabrielle ca să se îmbrace la Coco Chanel.

La ce-i mai trebuia lui Boy certificatul de căsătorie cu o reprezentantă a acestei clase? Gabrielle își croise drum în înalta societate și-și făcuse un nume. Cum putea el sacrifica marea ei iubire pentru o carieră la al cărei apogeu ajunsese deja de multă vreme? Gabrielle nu înțelegea și nu avea să înțeleagă niciodată. Tristețea provocată de această alegere o măcina precum tuberculoza.

Dar apoi el s-a reîntors la ea. Legătura dintre Boy și Gabrielle era mai puternică decât verighetele de aur pe care le schimbaseră acesta cu Diana Wyndham, fiica lordului Ribblesdale. Desigur că, la început, Gabrielle ezitase, dar apoi îi căzuse în brațe. Mai bine să accepte noul rol de metresă decât să renunțe total la el, suna deviza ei. Ce ar fi stat în calea aranjamentului lor? Nimic. Sau exista ceva? Totul mergea bine, dar în străfundul sufletului îndoielile continuau să o roadă ca moliile.

Boy trăia despărțit de soție; el era în majoritatea timpului la Paris. Totuși, din când în când, era desigur necesar să se arate alături de soția lui. Gabrielle îl lăsa să plece, pentru că între timp devenise sigură că se va întoarce la ea. Iubirea ei era mai puternică decât orice. Această iubire continua de zece ani – în pofida tuturor furtunilor – și nu avea să se încheie niciodată. Legătura lor era pentru eternitate. Gabrielle era convinsă de acest lucru. Totuși, uneori, îi veneau cele mai întunecate gânduri, care o făceau să se prăbușească din paradis, ca Lucifer. Așa se întâmpla și în această noapte.

Se întorcea pe cealaltă parte, se dezvelea, tremura, trăgea din nou pătura până sub bărbie.

De ce nu mai luase legătura cu ea Boy de când plecase? Îi amintea oare magia Crăciunului de fiica lui de nouă luni? Era atât de înaripat

de gândul la familia lui încât dădea deoparte gândurile care-i fugeau spre iubita lăsată în casa ei de la țară, de lângă Paris? Nu se îndrepta spre sudul Franței ca să caute o casă pentru el și Gabrielle, ci spre Cannes, ca să se împace cu soția lui? Înainte să plece vorbise despre divorț. Gabrielle fu cuprinsă de panică. Nu mai putea adormi.

Totuși nu se ridică din pat, nici măcar nu aprinse veioza de pe noptieră, nu reluă o lectură relaxantă, care i-ar fi abătut gândurile. Se lăsă în voia demonilor, prea obosită ca să facă altceva. La un moment dat, epuizarea o trase înapoi în întunericul adânc al unui vis zbuciumat...

Un scrâșnet o trezi pe Gabrielle. Era sunetul distinctiv al cauciucurilor pe pietriș. Cauciucurile unui automobil care frâna. În liniștea nopții, sunetele intrau clar prin fereastra închisă în dormitorul lui Gabrielle. Apoi câinii începură să latre.

Încă pe jumătate adormită, se gândi: *Boy!*

Jubilând în sinea ei, se gândi că probabil se întorsese ca să o ia cu el. Pur și simplu, nu mai avea răbdare până să vină ea după el. Tremura de bucurie. Numai Boy putea fi atât de nebun. Îl iubea foarte mult! Indiferent dacă ar fi petrecut Crăciunul în sudul Franței sau în vila izolată din Saint-Cucufa. *La Milanaise*, unde vara mirosea a liliac și a trandafiri, era puțin mai sumbră în timpul iernii din nordul Franței. De aceea se decisese să plece pe Coasta de Azur. Mohorât putea fi doar locul unde nu erau împreună. De ce nu înțelesese Gabrielle acest lucru imediat?

În acel moment, auzi ciocănituri în ușă.

— *Mademoiselle*¹ Chanel?

Era vocea lui Joseph Leclerc, majordomul ei. Nu șoapta mult așteptată a iubitului ei.

Brusc se trezi.

¹ „Domnișoară“, în lb. franceză, în original (n. red.).

Étienne Balsan îl cunoștea nu numai pe Boy Capel aproape la fel de bine ca pe el însuși, Coco îi era la fel de apropiată cum îi fusese și prietenul lui. Când Gabrielle intră în salonul unde Joseph îl rugase să aștepte, în primul moment, se gândi cât de puțin se schimbaseră ea în cei treisprezece ani de la prima lor întâlnire. Și la treizeci și șase de ani părea o femeie-copil. Arăta aproape ca un băiat, mică și delicată, cu pieptul plat și șoldurile înguste, cu părul tuns scurt, negru și ciuflit, ca după o îmbrățișare pătimașă. Nu își amintea cât de fierbinte era micul ei trup în pijamaua albă de mătase; o considerase o ființă neatrăgătoare, androgenă.

După o clipă fu cuprins de groază. O privi în ochi – și văzu moartea.

Ea reușise mereu să-și ascundă sentimentele în spatele aparentei indiferențe, dar ochii ei întunecați îți permiteau uneori să privești în adâncul sufletului acestei femei. Acum exprima durere, suferință disperată, tulburătoare. Totuși, în ei nu lucea nicio lacrimă.

Și ea tăcea. Stătea mută în fața lui, în veșmântul ei alb, păstrându-și statura dreaptă, ca odinioară Maria Antoineta în fața ghilotinei. Era îngrozitor. Dacă ar fi suspinat, Étienne ar fi știut cum să se poarte cu ea. Ar fi putut să o ia în brațe. Dar suferința ei mută și ochii uscați îi sfâșiau inima.

— Îmi pare rău că te deranjez în miez de noapte, începu el.

Dregându-și vocea încetișor, continuă poticnit:

— Cred că sunt dator față de Boy să îți dau vestea... Lordul Rosslyn a telefonat de la Cannes...

Trase adânc aer în piept. Îi veni incredibil de greu să-i dea lui Coco vestea tragică.

— Boy a avut un accident îngrozitor. Mașina a ieșit de pe șosea. Boy conducea, mecanicul lui era pe locul pasagerului. Mansfield a fost grav rănit... Pentru Boy ajutorul a venit prea târziu.

Lucrurile fuseseră spuse. Dar din partea ei nu venea nicio reacție.

Ezitând, Étienne își dădu seama că majordomul îi dăduse deja lui Coco groaznica veste. Bineînțeles! Joseph trebuie să-i fi explicat de ce a permis ca un străin să intre în casă în miez de noapte, sculând-o pe *Mademoiselle* din pat. Dar de ce nu spunea nimic?

Ca să rupă tăcerea, Étienne continuă:

— Poliția mai spune că... până acum nu se știe sigur ce s-a întâmplat. În orice caz, la Paris încă nu a ajuns vestea. Doar atât se știe: accidentul a avut loc undeva pe Riviera. Se pare că frânele mașinii lui au cedat...

— *Mademoiselle* a înțeles, *monsieur*¹, îl întrerupse Joseph.

Étienne încuviință din cap încordat. Niciodată nu se simțise atât de stânjenit. O privea pe femeia care suspina, fără să verse o lacrimă. Fiecare fibră a corpului ei părea să reflecte nedumerire și disperare. Vedea că înțelege din ce în ce mai bine dezastrul. Totuși Coco nu plângea.

Fără un cuvânt, se întoarse și părăsi încăperea. Ușa se închise în urma ei.

Étienne rămase fără grai.

— Vă pot oferi ceva, *monsieur*? întrebă Joseph. Doriți o cafea?

— Aș prefera un coniac. Dublu, te rog.

Băutura fusese oferită cu generozitate. Étienne își încleștă degetele în jurul paharului pântecos, pentru a încălzi coniacul, moment în care ușa salonului se deschise dintr-odată din nou larg.

Coco revenise. De această dată, îmbrăcată într-un costum de călătorie până la gleznă, cu mantoul pe braț, ducând în mână o geantă în care se vedea că avea doar strictul necesar. Ținea mânerul atât de strâns, încât încheieturile degetelor deveniseră albe. Acesta era însă singurul semn vizibil al tensiunii sale. Fața îi era în continuare ca o mască împietrită, iar privirea îi era goală.

— Putem porni, spuse ea apăsător.

¹ „Domnule“, în lb. franceză, în original (n. red.).

Étienne clătină, uluit, din cap.

Ea îi susținu privirea, dar nu mai rosti un cuvânt.

Étienne clătină din nou, neputincios, din cap. Ca și când ar fi știut încotro voia ea să se îndrepte. Dar nici nu-i trecea prin minte ce voia Coco să facă în miez de noapte. Lăasă o gură mare de coniac să îi alunece pe gât, sperând că alcoolul va avea asupra lui un efect calmant. În zadar. Observă că mâna care ținea paharul îi tremura.

— Te referi la mine?

Ezită iritat, nefiind sigur dacă ea nu cumva preferă să plece doar cu șoferul – oriunde s-ar fi îndreptat.

— Mergem pe Riviera.

Din nou această hotărâre în tonul vocii, care nu se potrivea deloc cu apariția ei fantomatică.

— Vreau să îl văd. Și aș vrea să plecăm imediat, Étienne.

— Ce? trase aer în piept, dând încă o gură de coniac de dușcă. E periculos afară. Pe stradă e beznă și ceață și...

— Soarele va răsări în curând. Nu trebuie să pierdem timpul. Până pe Coasta de Azur e drum lung.

Se întoarse să plece.

Étienne schimbă o privire neajutorată cu Joseph. De ce nu-l lăsa pe șoferul ei să facă pregătirile necesare ca să plece în zori? Mergere datorită de prieten până într-acolo încât să fie nevoit să-și sprijine prietena în nebunia ei? *Nu e nebună*, constată el cu tristețe.

Fără să comenteze o urmă în noapte.